

Ämne: Historia

Årskurs: 5

Tema: Frihetstiden, Upplysningstiden och Gustavianska tiden

Syfte

Syftet med provet är att eleverna ska visa förståelse för de förändringar som skedde under Frihetstiden, Upplysningstiden och Gustavianska tiden i Sverige och Europa. Eleverna ska kunna identifiera viktiga personer och idéer, förstå samhällsförändringar och reflektera kring vilka konsekvenser dessa epoker fick för samhället. Provet syftar också till att stimulera elevernas förmåga att resonera om historiska händelser och deras betydelse utifrån ett tidsperspektiv.

Centralt innehåll	Betygskriterium E	Betygskriterium C
Historiska epoker och deras kännetecken	Eleven kan ge enkla beskrivningar av historiska epoker och viktiga händelser	Eleven kan ge utvecklade beskrivningar och enkla förklaringar av epoker och deras betydelse
Orsaker och konsekvenser av förändringar	Eleven kan ge enkla exempel på orsaker och konsekvenser av historiska förändringar	Eleven kan ge utvecklade exempel och enkla samband mellan orsaker och konsekvenser

[Lgr22, Historia, Åk 4-6]

Prov

Faktafrågor

Antal poäng: 18

1. Under vilken tidsperiod var Frihetstiden i Sverige?
 - a) 1600-1650
 - b) 1718-1772
 - c) 1800-1850
2. Vem var kung i Sverige under Gustavianska tiden?
 - a) Gustav III
 - b) Karl XII

- c) Gustav Vasa
- 3. Vad kännetecknar Upplysningstiden?
 - a) Fokus på vetenskap och förnuft
 - b) Fokus på krig och erövringar
 - c) Fokus på religion och mystik
- 4. Vilket år började Gustavianska tiden?
 - a) 1718
 - b) 1772
 - c) 1809
- 5. Vad kallades den riksdag som hade stor makt under Frihetstiden?
 - a) Adelns riksdag
 - b) Ståndsriksdagen
 - c) Allmänna riksdagen
- 6. Vilken uppfinning under Upplysningstiden underlättade spridning av kunskap?
 - a) Boktryckarkonsten
 - b) Telefonen
 - c) Ångmaskinen
- 7. Vad ville upplysningsfilosoferna främja?
 - a) Frihet och mänskliga rättigheter
 - b) Kungens makt
 - c) Censur av böcker
- 8. Hur slutade Frihetstiden?
 - a) Med att Gustav III gjorde en statskupp
 - b) Med att Karl XII dog
 - c) Med att Sverige blev en republik
- 9. Vad kallas Gustav III:s tid som kung?
 - a) Frihetstiden
 - b) Gustavianska tiden
 - c) Industrialiseringen
- 10. Vilket land inspirerade många upplysningstänkare?
 - a) Frankrike
 - b) Kina
 - c) Egypten
- 11. Vad var en viktig förändring under Upplysningen?
 - a) Människor började ifrågasätta gamla traditioner
 - b) Fler krig utbröt i Europa
 - c) Människor slutade använda böcker
- 12. Vad var en följd av Gustav III:s statskupp?
 - a) Kungen fick mer makt
 - b) Riksdagen fick mer makt
 - c) Sverige blev en demokrati
- 13. Vilken uppgift hade ståndsriksdagen?
 - a) Styrde landet tillsammans med kungen
 - b) Skötte skogsförvaltningen

- c) Var en militär styrka
- 14. Vad betyder ordet "upplysning"?
 - a) Att öka kunskap och förståelse
 - b) Att tända lampor
 - c) Att gömma information
- 15. Vilken kung var känd för sina teaterintressen och kulturinsatser?
 - a) Gustav III
 - b) Karl XII
 - c) Gustav Vasa
- 16. Vilket av dessa områden utvecklades mycket under Upplysningen?
 - a) Vetenskap och filosofi
 - b) Jordbruk och fiske
 - c) Sport och underhållning
- 17. Hur påverkade Upplysningen samhället?
 - a) Människor började tänka mer kritiskt och söka nya idéer
 - b) Människor blev mer troende på magi
 - c) Människor slutade gå i skolan
- 18. Vad hette Sveriges riksdag under Frihetstiden?
 - a) Ståndsriksdagen
 - b) Folkets riksdag
 - c) Kungens råd

Ordkollen

Antal poäng: 12

Beskrivning: Nedan listas ord och begrepp som följs av tre alternativa förklaringar. Du ska ringa in det alternativ som är korrekt.

Ord	1	2	3
Frihetstiden	Period då kungen hade all makt	Period med riksdag och mindre kungamakt	Period med många krig
Upplysning	Att sprida ljus över landet	En tid med nya idéer om förnuft och frihet	En tid med religiösa krig
Gustavianska tiden	Gustav Vasas tid	Gustav III:s tid som kung	Karl XII:s tid som kung
Riksdag	Parlament där man fattar beslut	Kungens soldater	En typ av skola
Statskupp	När kungen får mer makt genom att ta makten själv	När kungen abdikerar	En slags fest

Ord	1	2	3
Filosofi	Läran om hur man tänker och förstår världen	En typ av musik	En slags sport
Vetenskap	Att lära sig genom experiment och observationer	Att tro på sagor	Att skriva böcker
Mänskliga rättigheter	Rättigheter som alla människor har	Rättigheter för kungar	Rättigheter för djur
Ståndsriksdag	En riksdag med olika grupper från samhället	En riksdag endast för bönder	En riksdag för soldater
Kultur	Sätt att leva och skapa konst	Endast musik	Endast mat
Statsmakten	De som styr landet	De som jobbar i fabriker	De som bygger hus
Teater	Scenkonst med skådespelare	En plats för sport	En typ av konstutställning

Resonerande frågor

Antal poäng: 20

Beskrivning: Besvara nedanstående frågor så bra du kan. Du kan skriva ILLA dina svar på baksidan.

- Varför tror du Frihetstiden kallades så? Fundera på vad som hände med kungens makt och riksdagen.
- Vad var det viktigaste med Upplysningstiden? Hur kan dessa idéer påverka oss idag?
- Gustav III var både kung och beskyddare av kultur. Varför tror du det var viktigt för honom att stödja teater och konst?
- Hur tror du det kändes för vanliga människor när Gustav III tog tillbaka makten från riksdagen?
- Tänk dig att du levde under Upplysningstiden och fick höra nya idéer om frihet och jämlikhet. Hur skulle du reagerat?

Bedömning

Totalt antal poäng: 50

Betyg	Andel rätt	Poäng
E	Minst 30 %	15

Betyg	Andel rätt	Poäng
D	45 %	23
C	60 %	30
B	75 %	38
A	90 %	45

Poängen för faktafrågorna och ordkollen är lika fördelade (30 poäng), medan de resonerande frågorna är värda fler poäng (20 poäng) för att stimulera fördjupad förståelse. Tidsuppskattning för provet är cirka 60 minuter.

Tags: [Prov](#)